

Pohdittavia kysymyksiä maakuntastrategiasta ja sen valmistelusta

MV kokous 26.3.2018, Kainuun uuden maakuntastrategian linjauskeskustelu: valtuutettujen työpaja

Muistio työryhmien työstä

I. MITÄ OVAT KAINUUN KEHITTÄMISTARPEET / ONGELMAT, JOIHIN UUDEN MAAKUNNAN PITÄISI ERITYISESTI TARTTUA?

1. **Kainuun väestökehityksen kääntäminen positiiviseksi (määrä ja rakenne) sekä huoltosuhteen parantaminen.** Paras lähtökohta olisi, että väestö kasvaisi ja olisi nuoria. Tämä on ollut tavoitteena aiemminkin. Pieni väestöpohjainen maakunta. Väestökehitys saatava nousuun muuten kehittämismahdollisuudet yksipuolistuu. Ikärakenne

Myönteisen kehityksen toteutumisen edellytyksiä:

- työpaikat -> työvoima -> alueen ulkopuolelta saatava työvoima
- työperäinen maahanmuutto: välttämätöntä, muuten eivät riitä veronmaksajat
- investointien saaminen maakuntaan
- valtion työpaikkojen säilyttäminen ja tehtävien hajauttaminen (valtion hallinnon tehtävien alueellistaminen)
- nuorten ja lapsiperheiden huomioon ottaminen strategiassa
- koko Kainuun menestyminen
- suurten ikäluokkien eläköityminen hallittava -> nuorille työntekijöille tilaa...
- Elinvoimaisuus: miten se turvataan

2. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto / saatavuuden ratkaiseminen

- osaamisen tarve -> tarvetta vastaava koulutus & tutkimus- ja kehitystoiminta
- koulutus / osaaminen on keskeistä aluepolitiikkaa

Mistä työvoimaa yritysten tarpeisiin?

- vielä on uudelleen koulutettavaa työvoimareserviä (esim. toimistoalalle koulutettuja)
- Kainuuseen tulevat keski- ja korkea-asteen opiskelijat -> työllistyvätkö alueelle
- muualla opiskelevien houkuttelu
- oppisopimus-tyyppinen koulutus -> suoraa työllistymistä
- Työ muuttuu -> muuntokoulutukseen täytyy panostaa. Työn muutos hallintaan.
Ideaalitalanne olisi, että nuori voisi muuttaa oman työnsä tulevaisuuden tarpeisiin.

3. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen

- Terveyspalvelujen hankala saatavuuden silloin kun ei ole kyse akuutista hoidontarpeesta
- Asiakaspalveluun pitää panostaa
- Ennaltaehkäiset hyvinvointipalvelut
- Kainuun liiton ja Kainuun SOTE n yhteistyö pitää saada saumattomaksi
- Yhteiskunnan otettava koppi jo päiväkotiyästä. Vanhemmuus monilla hukassa -> koulu menee huonosti -> työelämään hankala mennä mukaan. Elämä lähtee väärille raiteille jo päiväkotiyässä. Lapsiperheiden palveluihin panostettava. Kainuu voisi olla lasten maakunta.

4. Alueen saavutettavuuden parantaminen

- Nopeita ja toimivia yhteyksiä alueelle
- Tietoliikenneyhteydet koko maakunnassa
- Digitaalisaation hyödyt uudella tavalla esille. Laajakaistan rakentaminen joka torppaan.
- Tiestön kunto ja julkisen liikenteen saatavuus. Lentokenttä, rautatie, tiestö.
- Liikenneyhteydet (sisäiset ja ulkoiset), saavutettavuus

5. Koulutus, osaaminen

- Koulutus a ja o nuorille. Täällä olevat nuoret koulutetaan niihin työpaikkoihin, joita alueelle on. Koulutuspaikkojen määrään kiinnitettävä huomiota.
- Osattava tarttua uusiin avauksiin hanakammin koulutuksessakin (peliala)
- Osaavan työvoiman puute
- Kohtaanto-ongelma
- Koulutuspaikkojen saaminen ja turvaaminen Kainuuseen
- Huippuosaajat eivät jää Kainuuseen, (ostetaan pois). Palkkaukseen kiinnitettävä huomiota

6. Yrittäjyyden kehittäminen

- Kasvupalvelut ja työllisyyden hoitaminen, yritysten kehittäminen
- työpaikkojen luominen; työntekijöiden saaminen
- Yrittäjyysasenteen muuttaminen rohkeammaksi (33 % nuorista haluaa ja 3 % alkaa yrittäjäksi)
- Yrittäjäksi ryhtymistä pitää helpottaa

7. Aktiivisesti suunnan muutos - asiat pitää alkaa tekemään toisin

8. Segregaation purkaminen ja sukupuolisensitiivinen elinvoiman kehittäminen

- Feministinen elinvoimapolitiikkaa tarvitaan. Miesten ja naisten aloihin työpaikkojen jakautuminen liian selkeää Kainuussa. -> mitä nuoret naiset arvostaa? Tähän panostettava. Kun nuoret naiset muuttaa Kainuuseen, miehet tulee perässä.
- Transtech ei meinaa saada nuoria miehiä töihin. Pitää markkinoida nuorille naisille miehisiä aloja.
- Metalliala- > muuntokoulutus kaiken a ja o. Saatava miehet töihin.
- Miesten työllisyysaste huono. Peräkammarin pojat huono maine Kainuulle.

9. Vetovoimaisen Kainuu-kuvan vahvistaminen

- vetovoimaisuus on läpäisyasia -> vetovoimaa luodaan keihäänkärjillä -> erotetaan muista
- mielikuvaa on kohennettava: hyvät palvelut, saavutettavuus ok,
- elinvoiman kehittämiseen panostettava
- Vetovoima, viihtyvyys -> miten saadaan ihmiset pysymään täällä. Kulkuyhteydet Kainuun sisällä. Kainuu saatava tuntumaan kodilta tänne muuttajille. Panostettava positiiviseen markkinointiin.
- Kainuun imago ja vetovoima – mitä viestitään ulospäin – pitäisi vastata todellisuutta, kuva on yleisesti luultua positiivisempi, positiiviset asiat pitää saada välitettyä ulospäin

tiedotuksella, valittamisen ja murehtimisen kulttuuri pitää saada päättymään, nälkämään mielikuvasta pitää päästä pois tai hyödyntää historiallisena kysymyksenä; mielikuvatutkimuksen tulokset

- Kainuun positiivisen mielikuvan vahvistamiseen resursseja ja innovatiivisuutta, vrt. Lapin matkailu

”Jos mennään täällä eteenpäin, niin suunta on selvä. Reki menee eteenpäin säällä kuin säällä. Tehdään niin kuin tähän asti.”

II. MINKÄ VAHVUUKSIEN HYÖDYNTÄMISEEN KAINUUN MAAKUNTASTRATEGIASSA TULISI ERITYISESTI KESKITTÄÄ? (MILLÄ VAHVUUKSILLA KAINUU EROTTAUTUU MUISTA MAAKUNNISTA?)

1. Luonto ja luonnonvarat

- biotalous
- vahvuuksia Kajaanissa luonto, vuodenaajat...
- valtavasti tilaa
- luonto on tärkeä ”tukipalvelu”
- Luonto ja vuodenaajat (pysyvä etu, jossa Kainuu erottuu monista alueista), luonnon huomioimisesta luotava positiivinen mielikuva, Talvivaaran negatiiviset vaikutukset negatiiviseen luontoimagoon, luonnon entisöimisen panostaminen ja sen julkituominen
- Luontomatkailu (yhteistyötä ja tukea lisää yrittäjille)
- Oulujärvi, vesistöt

2. Matkailu

- Matkailun kehittäminen on mahdollisuus. Pitää olla selkeä linja viedä sitä eteenpäin. Yrittäjyys pitää mahdollistaa kansallispuiston tai luonnonsuojelualueen vieressä.

3. Pelialateollisuus ja uudet avaukset

- Pitäisi erikoistua muihin alustatalouden ekosysteemeihin, kehitetään monipuolisesti aloja => Mahdollisuuksien ja osaamisen tunnistaminen. Nyt Kajaani tunnetaan parhaiten pelialasta vaikka on hyvin uusi ala
- Osattava tarttua uusiin avauksiin hanakammin koulutuksessakin (Ennakoinnin merkitys!!)

4. Yhteisöllisyys – maakuntaidentiteetti

- Kulttuurillinen identiteetti
- Yhteistyökykyisyys

5. Kokonaisturvallisuus

- Turvallisuus, asuinpaikkana turvallinen ja lapsiystävällinen

6. KAMK

- Palkitun KAMK:n rooli näkyviin. Valmistuville heti töitä Kainuussa

- Korkeakoulutasoinen koulutus ja sen turvaaminen ja kehittäminen, KAMKilla valtaosa opiskelijoista ei Kainuulaisia opiskelijoita
- uudet avaukset, kuten E-sport

7. Helppo arki

- Kainuussa on hyvä olla ja elää, Kaikki eivät halua muuttaa kaupunkiin
- Elämänlaadun nostaminen (työ, hyvä arki), Luonto
- Kainuu sopivan kokoinen maakunta monelle asialle ja kehittämiselle.
- Puhdas luonto
- Tilaa olla ja yrittää. Mahtuu tehdä ja yrittää.
- Vaivaton arki ja arjen helppous
- Asumisen edullisuus

8. Vetovoimaisuus näkyväksi

- Paketoidaan vetovoimaisuuselementit: luonto, helppo arki, laadukas päivähoido, peruskoulu ja palkittu AMK, kulttuuri

9. Elinkeinokärjet

- Yhteys kuntien elinvoimastrategioihin; vuoropuhelu kuntien kanssa
- Parhaat keihäänkärjet ovat niitä, jotka vaikuttavat useisiin kehittämistavoitteisiin (esim. matkailu)
- Jalostusasteen nostaminen tuotannossa -> työllisyys- ja tulovaikutukset paranevat

10. Kainuulainen ihminen

- sitkeys on vahvuus
- asenteet: enemmän itseensä uskomista, vähemmän valittamista

11. Maaseutu on vahvuus

12. Suomen etätyömaakunta, jos saavutettavuutta parannetaan

III. MIHIN KAINUUN MAAKUNTASTRATEGIAN VALMISTELUPROSESSISSA PITÄISI ERITYISESTI KIIINNITTÄÄ HUOMIOTA? (ASIAT JA TOIMINTATAVAT)

1. Pitää löytää keskeiset kärjet

- Strategiasta ei pidä tehdä liturgiaa, paperia hyllyyn pölyttömään. Sen pitäisi olla semmoinen joka motivoi toteuttamaan. esim. yksi A4-sarjakuva
- Riittävän keskittynyt strategia:
 - ei liian ylätasoinen strategiaa; ymmärrettävyys -> sitoutuminen
 - terävät tavoitteet
 - miten sovitetaan pitkän aikavälin tavoitteet ja nopeasti muuttuvaan toimintaympäristöön reagointi?
 - pelkistys: yksi A4

2. Laaja yhteistyö kuntien kanssa

- Workshopit
- Kuntien nykystrategioiden tarkastelu: yhteenveto

3. Laaja keskusteluyhteys muiden toimijoiden kanssa: avoimuus, vuorovaikutus, laaja osallistuminen

- avoimuuden toteuttaminen valmistelussa
- luottamuksen ja yhteistyön vahvistaminen
- osallistaminen ja ihmisten vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen

4. Mikä on tavoitetilä? Tämä täytyy olla selvillä kuinkin asian kohdalla. Esim. millainen Kainuu on hyvin saavutettava?

- selkeät **mittarit** oltava ja niitä on myös seurattava
- toteutus oltava selkeä, kuka tekee mitäkin -> työnjako

5. Nuorisopainotteisuus

6. Asiakaslähtöisyys, kohderyhmälähtöisyys

7. Yrittäjiä pitäisi kuulla ja tulisivat kuulluksi.

8. Tarvitaan Kumppanuus-Kainuu, uuskainuuhenki (vs. kuntakohtaisuus). Edustuksellinen osallisuustyöryhmä on vanhanaikainen. Esim. Avoin digitaalinen keskustelualusta ja luova toimintatapa parempi toimintamalli.

9. Tilannekuvaymmärrys

- kuntastrategioiden ja maakuntastrategioiden yhteensovittaminen (elinvoima ja hyvinvointitehtävät)
- elinvoimatavoitteita korostava

10. Yksi toimija vetää ja kokoaa prosessin

11. Viestintä ja vuorovaikutus oleellinen sitoutumiselle

- helposti tavoitettavissa strategiaan liittyvä tieto

IV. MUUTA HUOMIOITAVAA KAINUUN MAAKUNTASTRATEGIASSA?

- Strategian tulisi olla selkeä ja mediaseksikäs
- Rahoituksen tarveharkintakriteerit mittareiden pohjalla
- Kuvitusta, pelillistämistä
- Brändäys
- Koko Kainuun menestyminen
- Toiminnan tehostaminen (tuottavuus, digitalisaatio)
- Maakuntien välinen yhteistyö
- Osallistaminen
- Digitalisaatio
- Kansainvälistyminen
- Lyhyt ja ytimekäs sisältö
- Jalkauttamissuunnitelma (tiivis ja riittävän lyhyt)

- Realistinen mutta ei liian negatiivinen strategia
- Väestön vähenemisen pysäyttäminen tavoitteeksi
- Arvojen miettiminen ja laatiminen
- Luonto